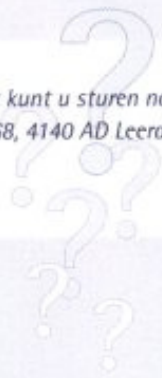

StandVastiglezers vragen...

Vragen voor deze rubriek kunt u sturen naar:
Redactiesecretaris J. de Koning, p/a GBS, Postbus 168, 4140 AD Leerdam

VRAAG – Het is gebruikelijk, het woord van de vrouw van Job in Job 2:9 'Zegen God en sterf' uit te leggen alsof ze zei 'Vloek God'. Is daar iets over te zeggen vanuit de Hebreeuwse tekst?

ANTWOORD – Het werkwoord dat de vrouw gebruikt, is barak. Dat is het gewone woord voor 'zegenen' in het Oude Testament. Het komt 336 maal voor.

Daarvan zijn bijvoorbeeld afgeleid de eigennamen Baruch (gezegende), Baracheël (gezegend heeft God), Berechja (zegen des HEEREN), Jeberechja (de HEERE zegent) en het dal van Beracha (2 Kron. 20:26), in de kanttekening verklaard als het dal der zegening of des lofs.

Let wel, niet de naam van Barak, de richter. Want de slotletter is in het Hebreeuws verschillend. Het werkwoord barak = zegenen eindigt met de letter kaf en de naam van Barak de richter met de letter qof. Barak, de naam van de richter, betekent 'bliksem'.

Het werkwoord barak is door de Statenvertalers meestal vertaald door 'zegenen' (253x). God zegent mensen, mensen zegenen elkander en mensen zegenen God (of Zijn Naam), maar in het laatste geval hebben de Statenvertalers ook dikwijls vertaald door 'loven' (71x, steeds God of Zijn Naam), 'prijzen' (2x, Ps. 100:4. Richt. 9:9) of 'danken' (1x, Joab dankt David, 2 Sam. 14:22). 'De Heere loven': bijvoorbeeld in Ps. 16:7; 34:2; 63:5; 66:8; zie de bijbehorende kanttekeningen. Daarentegen hebben zij 'de Heere zegenen' gehandhaafd in bijvoorbeeld Gen. 9:26; 14:20 (zie kanttek.). Ex.

Job met zijn vrouw en drie vrienden.

18:10. Deut. 33:20. 1 Sam. 25:32, 39.
1 Kon. 5:7. Ps. 145:10.

Trommius tekent in zijn originele grote (driedelige) concordantie bij 'zegenen' zes plaatsen aan, waar barak = (God) zegenen volgens Trommius de betekenis heeft van (God) vloeken: Job 1:5, 11; 2:5, 9, alsmede (God en de koning) vloeken: 1 Kon. 21:10 en 13. Gesenius' Hebreeuws-Duitse woordenboek stelt deze zes plaatsen ook apart, met als betekenis 'lästern, fluchen' (lasteren, vloeken), en noemt er nog een zevende plaats bij: Ps. 10:3. Vergelijk daarvoor kanttek. 6 aldaar. Hoe is dat grote verschil in betekenis mogelijk?

Ik vond twee pogingen tot verklaring. De ene zegt dat zegenen dikwijls plaatsvond bij een afscheid. Barak zou

zo ook de vervluchtigde betekenis van 'afscheid nemen' hebben gekregen, ofwel 'vaarwel zeggen', en dan ook in de ongunstige betekenis. Vandaar dat in de Nieuwe Vertaling van 1951 barak op de vier plaatsen in Job en de twee in 1 Koningen 21 vertaald is met 'vaarwel zeggen'. Ik vind deze verklaring gezocht. Wel moet gezegd worden, dat in het gebruik van barak het element van 'zegenen' inderdaad zo kan vervluchtigen, dat de Statenvertalers soms de voorkeur hebben gegeven aan de vertaling met 'groeten' (2 Kon. 4:29 2x, zie kanttek. 45, en 2 Kon. 10:15). Maar intuïtief voel ik mij meer thuis bij de veronderstelling dat het woord barak ook eufemistisch (dat is: verbloemend) gebruikt kon worden, omdat 'God (ver)vloeken'

zo ontzettend aanstotelijk klonk, en dat we daarin de verklaring hebben te zoeken van de vier plaatsen in Job 1 en 2 en de twee plaatsen in de geschiedenis van Naboth. Het Hebreeuwse werkwoord voor 'vloeken' is qalal. Uitdrukkelijk God of Zijn Naam (ver)vloeken met gebruikmaking van qalal is alleen maar te vinden in de geschiedenis van de vloeker in Lev. 24:11 en volgende, alsmede in Jes. 8:21: 'dan zal hij vloeken op zijn koning en op zijn God'. Deze verklaringsmogelijkheid van het woord barak als eufemisme geven ook de Statenvertalers in kanttek. 17 op 1 Kon. 21:10. Zie ook kanttek. 16 op Job 1:5, barak zegenen, prijzen of loven, genomen voor zijn tegendeel als vloeken, misprijzen of versmaden.

Merk op, dat Job in 1:5 overlegde: Misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God *in hun hart* gezegend. Dat ziet dus niet op een openlijk vloeken, misprijzen of versmaden van de Heere in openlijke, God ontterende woorden of daden. Blijkbaar heeft Job wel zoveel vertrouwen in zijn kinderen dat hij daar niet bang voor hoeft te zijn. Maar hij vreest dat zij zo zullen opgaan in (op zichzelf wel geoorloofde) geneugten van dit tijdelijke leven, dat zij zich gelukkig kunnen voelen buiten de gemeenschap met Hem. Kanttekening 15 noemt dat 'veselijke onbedachtzaamheid'. De mogelijkheid daarvan ('misschien') weegt hem al zo zwaar op het hart dat dat hem uitdrijft tot Gods troon voor zijn kinderen. Enkele verzen later komen we de uitdrukking 'God zegenen' tegen in de mond van de satan (vers 11). 'Zo hij U niet in Uw aangezicht zal zegenen!'

Bij 'in Uw aangezicht' tekenen onze overzetters aan: Dat is, stoutelijk zonder schroom en schaamte. Een duidelijk verband met vers 5. De satan bedoelt: Job zal zelf wel zwaarder zondigen dan hij vreesde dat zijn kinderen zouden doen.

En nu dat grote wonder! De satan krijgt naar de letter gelijk! Alleen in een totaal andere betekenis dan hij bedoelde in vers 11.

Want aan het einde van vers 21 lezen we voor de derde maal in dit hoofdstuk het werkwoord barak: de Naam des Heeren zij *geloofd*.

De satan herhaalt echter zijn uitspraak uit 1:11b letterlijk in 2:5b, wederom als lage verdachtmaking.

Wat bedoelde Jobs vrouw nu, als zij in vers 9 het nu reeds viermaal gebezigde woord barak op haar beurt in de mond neemt en tot haar man zegt: 'Zegen God en sterf'. Calvijn geeft hierover een uitvoerige uiteenzetting, te lang om hier over te nemen. Hij benadert het taalkundig van verschillende kanten (onder meer ook als eufemisme), zegt dan dat het feitelijk allemaal op hetzelfde neerkomt en concludeert: 'Het

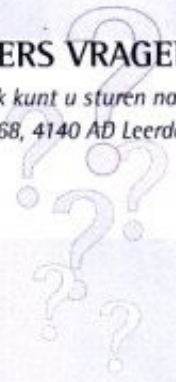
is wel zeker, dat Jobs vrouw niets anders bedoelde dan hem wanhopig te maken, opdat hij verbitterd zou worden tegen God.'

Gezien de inhoud van kanttekening 22 zou het mij niet verbazen, wanneer de Statenvertalers zich in deze kanttekening hebben laten leiden door deze zelfde preek van Calvijn. Job is ook in deze verzoeking staande gebleven. Opmerkelijk vind ik hoe lieflijk en verstandig hij zijn vrouw antwoordt. Hij zegt niet dat zij een zottin is, maar dat zij spreekt als een der zottinnen spreekt. En: Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen? 'wij', niet 'ik'. Gij ook, vrouw.

VRAAG – In Genesis 37 viel mij de uitdrukking 'deze meesterdromer' op, waarmee de broeders Jozef betitelen. Hetzelfde is te zien in Lukas 15, waar de farizeeën en schriftgeleerden murmurerende zeggen: 'Deze ontvangt de zondaars en eet met hen'. Is dit ook een van de punten van overeenkomst tussen Christus en Jozef?

Jozef vertelt zijn dromen.

ANTWOORD – Het is wel duidelijk dat 'deze' in combinatie met 'meesterdromer' in Gen. 37:19 ironisch bedoeld is. Of dat in Luk. 15:2 ook het geval is, is voor mij niet aanstonds een uitgemaakte zaak. Hetzelfde woord in de Griekse grondtekst vinden we immers ook in Luk. 9:35 'Deze is Mijn geliefde Zoon'. Zie verder nog als sprekende voorbeelden 1:32; 2:34; 8:25. Het hier gebruikte Griekse woord behoeft dus helemaal niet in ongunstige zin gebruikt te zijn. Zuiver taalkundig bezien is het niet meer dan een sterker woord voor 'hij': 'deze' en geen andere.

Toch is het opvallend, zo dikwijls als het woord 'deze' een minachtende klank heeft, juist als Lukas het weergeeft in de mond van Christus' vijanden. Zie alleen maar in hoofdstuk 23: 'Wij hebben bevonden dat Deze het volk verkeert' (vers 2), 'Weg met Dezen' (vers 18), 'Wat heeft Deze dan kwaads gedaan?' (vers 22), 'Deze is de Koning der Joden' (vers 38). Zie verder nog Luk. 5:21; 7:39; 19:14; 20:14.

Dan zou hier inderdaad een overeenkomst kunnen liggen tussen Christus en Jozef, maar ik zeg het in alle voorzichtigheid.

VRAAG – Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt over het eerste boek van Ezra (in artikel 4) en over het derde en het vierde (in artikel 6). Waar is het tweede?

ANTWOORD – Het antwoord ligt in de Vulgata, de 'roomse' bijbelvertaling in het Latijn, via welke de Bijbel in de Middeleeuwen in West-Europa bekend geworden is. In de Vulgata zijn vier

bijbelboeken die Ezra heten: 1 Ezra, 2 Ezra, 3 Ezra en 4 Ezra.

1 Ezra is het boek dat onder ons Ezra heet.

2 Ezra heet bij ons (en in de geloofsbelijdenis) Nehemia.

3 Ezra is een apocrief boek. Het is hoofdzakelijk een herschrijving van 2 Kronieken 35 en 36, Ezra 1 – 10 en Nehemia 8. Het komt ook voor in de Septuaginta, naast de twee bovengenoemde boeken.

4 Ezra is een wonderlijk profetisch boek, waarvan de schrijver doet alsof hij Ezra is. De Statenvertalers zeggen er echter van: 'Het schijnt uit de 2e eeuw na Christus afkomstig en door een slecht onderricht christen van Joodse oorsprong opgesteld te zijn.' 4 Ezra komt niet voor in de Septuaginta-vertaling. 3 en 4 Ezra worden in onze geloofsbelijdenis dus genoemd in de lijst van apocriefe boeken. Daarom zijn ze ook als zodanig opgenomen achter in onze Statenbijbels.

Voor u is het volgende nog wel aardig om te weten. Rome heeft de meeste apocriefe boeken van het Oude Testament op het concilie van Trente in 1546 voor canoniek verklaard. Dat geldt echter niet voor 3 en 4 Ezra. Die zijn voor de roomse kerk apocrief gebleven en hebben dus geen gezag.

VRAAG – Waar staat in de Bijbel: 'Ik wil en zij zullen'?

ANTWOORD – Dat is inderdaad een veel gebruikte uitdrukking waarvan de meeste mensen niet zullen kunnen zeggen waar dat staat in Gods Woord. Vermoedelijk is het ontleend aan

Ez. 28:22, waar Ezechiël de opdracht krijgt te profeteren tegen de heidense stad Sidon.

Volledig staat daar: 'En zeg: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik wil aan u, o Sidon, en zal in het midden van u verheerlijkt worden; en zij zullen weten dat Ik de HEERE ben, als Ik gericht in haar zal hebben geoefend en in haar geheiligd zal zijn.'

VRAAG – In Ps. 17 : 8 (berijmd, 1e regel) staat na het woordje 'Maar' de rest van de eerste regel tussen haakjes. In de onberijmde tekst zijn er echter geen haakjes te vinden. Wat is de achtergrond van dit verschil?

ANTWOORD – Wie de psalmen probeert te berijmen, komt er wel achter dat dat geen eenvoudig werk is. Dikwijls is het nodig om extra woorden tussen te voegen om de regel vol te maken. Zoiets hebben we in de eerste regel van Ps. 17:8 in de berijming van 1773. 'Blij vooruitzicht dat mij streelt!' staat niet in de onberijmde tekst. De berijmer zoekt dan natuurlijk wel naar woorden die met de geest van de onberijmde tekst in overeenstemming zijn.

Een duidelijk voorbeeld is te vinden in de eerste regels van Ps. 42:1. De onberijmde tekst spreekt alleen van een hert. Dat het hijgt en dat het der jacht ontkomen is, heeft de berijmer ingevoegd. Dat de waterstromen fris zijn, evenzo. Het is dus altijd goed, de berijming te vergelijken met de onberijmde tekst.

L.M.P. Scholten

